

Sygn. akt II KK 200/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Oziębła

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **K. J. W.**

skazanego z art. 229 § 4 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 stycznia 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 6 lutego 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ł.

z dnia 30 kwietnia 2012 r.,

**- uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

- zarządza zwrot na rzecz oskarżonego opłaty od kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 30 kwietnia 2012 r., K. J. W. został uznany za winnego przestępstwa z art. 305 § 1 k.k. i art. 229 § 3 i 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 229 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 200 stawek dziennych przy ustaleniu, że wysokość jednej stawki wynosi kwotę 50 zł.

Apelację od tego wyroku wnieśli – obrońca oskarżonego oraz na jego niekorzyść, w zakresie dotyczącym orzeczenia o karze, prokurator. Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 6 lutego 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając obydwie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, adwokat M. K., który na mocy art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił wyrokowi rażące naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku, a polegające na obrazie przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak rozważenia wszystkich zarzutów apelacji oraz nieustosunkowanie się do nich przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł. w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Okręgowej w Ł. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Ustanowiony przez skazanego w postępowaniu kasacyjnym drugi obrońca z wyboru, adwokat R. K., nadesłał do Sądu Najwyższego pismo procesowe, które wpłynęło w dniu 1 sierpnia 2013 r. Zwrócił uwagę na możliwość wystąpienia w sprawie bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. Jak wywodził, w postępowaniu przed Sądami obu instancji doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., polegającego na wydaniu wyroku skazującego wobec oskarżonego K. W., pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, w zakresie przestępstwa z art. 305 § 1 k.k.

W konkluzji wniósł o uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji i umorzenie postępowania.

Obecny na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało przyznać rację obrońcom skazanego, że w niniejszym postępowaniu wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Ponieważ Sąd Najwyższy z urzędu uwzględnił zaistniałe uchybienie, a z tego powodu zaszła konieczność uchylenia wyroku Sądu odwoławczego, nie było potrzeby analizowania zarzutów kasacji obrońcy skazanego, gdyż byłoby to zdecydowanie przedwczesne. Skazanemu W. przypisano przestępstwo z art. 305 § 1 k.k. i art. 229 § 3 i 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Nie ulega wątpliwości, że czyn z art. 229 § 3 i § 4 k.k. jest przestępstwem ściganym z urzędu i do zainicjowania postępowania karnego w tym zakresie nie jest wymagany wniosek osoby uprawnionej o ściganie. Natomiast trafnie wskazuje obrońca skazanego, iż czyn z art. 305 § 1 k.k., o ile pokrzywdzonym nie jest Skarb Państwa, ścigany może być tylko na wniosek pokrzywdzonego (art. 305 § 3 k.k.).

W przedmiotowej sprawie pokrzywdzonym jest Agencja Rozwoju Regionalnego S. A., w której akcjonariuszami są organy samorządu terytorialnego, osoby prawne i osoby fizyczne (k. 17, tom I A/1). Żaden z Sądów rozpoznających niniejszą sprawę nie dokonał tego rodzaju ustaleń, by spółka ta była spółką Skarbu Państwa. Przeciwnie, nie ulega wątpliwości, iż zarówno prokurator, jak i Sądy obydwu instancji, nie miały wątpliwości co do tego, że w części dotyczącej zarzucanego oskarżonemu W. przestępstwa z art. 305 § 1 k.k. wymagany jest wniosek o ściganie. Świadczy o tym chociażby fakt, że w toku postępowania przygotowawczego prokurator odebrał taki wniosek od prezesa zarządu w/w spółki, B. L. M., dodatkowo pouczając go o treści art. 12 k.p.k. (k. 57, tom I A/1).

Rzecz jednak w tym, że wniosek ten nie został złożony w sposób prawidłowy. Zgodnie z art. 51 § 1 k.p.k. za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowych dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu. Powinien to więc być statutowy lub ustawowy organ osoby prawnej.

Na podstawie § 31 pkt 1 statutu Agencji Rozwoju Regionalnego S. A., do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (k. 26, tom I A/1). Taki sposób reprezentacji łącznej pokrzywdzonej spółki odnotowany został również w Krajowym Rejestrze Sądowym (k. 4, tom III C/1). W toku całego postępowania karnego nie uzupełniono tego braku poprzez odebranie wniosku o ściganie od drugiej osoby uprawnionej do reprezentowania pokrzywdzonej strony, mimo, że nie było ku temu przeszkód prawnych. Należy podkreślić, iż w przypadku osób uprawnionych do reprezentacji łącznej przyjmuje się, że ich oświadczenia mogą być składane w różnym czasie, a nawet w taki sposób, że jedna z uprawnionych osób złoży oświadczenie woli, a druga osoba fakt ten potwierdzi. Dopiero złożenie zgodnych oświadczeń woli przez wszystkie uprawnione do łącznej reprezentacji osoby pozwala na przypisanie oświadczenia spółce, a do tego czasu oświadczenia woli poszczególnych reprezentantów spółki są pozbawione doniosłości prawnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 sierpnia 2009 r., I CSK 32/09, Lex Nr 528170; z dnia 4 listopada 1975 r., II CR 555/75, Lex Nr 1982; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 2009 r., I KZP 23/09, OSNKW 2009/Nr 12, poz. 104; z dnia 13 grudnia 2000 r., II KKN 75/00, Lex Nr 50928). Konkludując trzeba podkreślić, że w przypadku reprezentacji łącznej, dopiero złożenie oświadczenia woli przez wszystkie uprawnione osoby pozwala przyjąć, iż zostało złożone oświadczenie przez spółkę, a w konsekwencji, złożenie oświadczenia przez jedną tylko osobę z grupy osób uprawnionych, pozbawione jest skutków prawnych. Bez wątpienia, do tego rodzaju oświadczeń woli należy również złożenie wniosku o ściganie przestępstw na gruncie prawa karnego procesowego (art. 12 k.p.k.). A zatem przechodząc na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, co następuje: **w sytuacji, gdy ściganie przestępstwa popełnionego na szkodę osoby prawnej, w tym spółki akcyjnej, uzależnione jest od złożenia wniosku o ściganie, uprawnionym do złożenia takiego wniosku jest ujawniony pokrzywdzony działający poprzez swoje organy statutowe. W przypadku łącznej reprezentacji, złożenie wniosku tylko przez jedną z uprawnionych osób, powoduje jego bezskuteczność prawną. Brak ten może być jednak**

konwalidowany w toku dalszego postępowania, aż do chwili prawomocności orzeczenia.

Ponieważ jednak w przedmiotowej sprawie wnioski o ściganie złożył tylko prezes zarządu spółki, bez stosownego współdziałania drugiego członka zarządu lub prokurenta, to zaistniało uchybienie określone w art. 439 § pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. w postaci braku wniosku o ściganie pochodzącego od uprawnionej osoby, w części odnoszącej się do czynu z art. 305 § 1 k.k.

Zważywszy na względny charakter tej negatywnej przesłanki procesowej, wobec możliwości złożenia wniosku o ściganie aż do upływu okresu przedawnienia, uznał Sąd Najwyższy za wystarczające uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Prowadząc ponowne postępowanie Sąd ten zważy, czy możliwe będzie konwalidowanie uchybienia w postaci braku wniosku uprawnionego organu strony pokrzywdzonej (przy wymaganej łącznej reprezentacji), w zakresie dotyczącym zarzutu z art. 305 § 1 k.k.

Za błędne natomiast należy uznać stanowisko obrońcy, że wobec przedmiotowego uchybienia, umorzeniu winno podlegać całe postępowanie karne w stosunku do skazanego W. Należy pamiętać, iż zarzucono mu czyn stanowiący jedno przestępstwo podlegające kwalifikacji kumulatywnej w ujęciu art. 11 § 1 i 2 k.k. i wyczerpujące znamiona przestępstwa ściganego na wniosek (art. 305 § 1 k.k.) oraz ściganego z urzędu (art. 229 § 3 i 4 k.k.). Jak już podniesiono, brak powyższego wniosku może być usunięty w toku ponownego postępowania odwoławczego. Natomiast na wypadek niemożności konwalidacji uchybienia i braku wniosku o ściganie, praktyka wypracowała konstrukcję pomijania w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej elementów przestępstwa wnioskowego, które to pominięcie jest równoznaczne z brakiem wszczęcia postępowania lub umorzeniem postępowania wszczętego, w części odnoszącej się do tegoż przestępstwa.

Kierując się przedstawionymi powyżej względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w niniejszym wyroku.